SEAT No.________

[58]

No. of Printed Pages: 03

Sardar Patel University

M. A. Examination IIIrd Semester (CBCS) Sanskrit

Wednesday Date: 01/11/2017 Time:02.00 p.m. to 05.00 p.m.

PA03C SAN05: **Drama Uttararamacharitam of Bahvabhuti**

Total Marks: 70

પ્ર-૧ બહુવિકલ્પીય પ્રશ્નો (બધા ફરજિયાત) (૧૦)

૧. ઉત્તરરામચરિતના ચોથા અંકનું નામ આપો.

(A) કુમારવિક્રમ (B) કુમારપ્રત્યભિજ્ઞાન

(C) કૌસલ્યાજનક (D) પંચવટીપ્રવેશ

૨. ऋषीणां पुनराद्यानां वाचमर्थोनुधावते- આ પંક્તિ કોણ બોલે છે ?

(A) વસિષ્ઠ (B) અષ્ટાવક્ર

(C) નટ (D) રામ

૩. कन्यां दशरथो राजा ______नाम व्यजीजनत्।

(A) रमा। (B) माला।

(C) शान्ता। (D) भव्या।

૪. ______रामायणी कथा।

(A) रम्या। (B) दिव्या।

(C) भव्या। (D) गम्या।

૫. जाने पुन: प्रत्यागतमिव जीवितं त्रैलोक्यस्य।- આ ઉક્તિ કોણ બોલે છે ?

(A) મુરલા (B) તમસા

(C) જનક (D) સીતા

૬. हन्त हन्त सर्वथा नृशंसोऽस्मि। આ વાક્ય કોણ બોલે છે ?

(A) રામ (B) જનક

(C) કૌસલ્યા (D) અરુંધતી

૭. લક્ષ્મણના પુત્રનું નામ જણાવો.

(A) ચંદ્રકેતુ (B) ચંદ્રગુપ્ત

(C) ચંદ્રમૌલિ (D) ચંદ્રશેખર

૮. एको रस: ______ एव।

(A) शृङ्गार:। (B) करुण:।

(C) वीर:। (D) शान्त:।

૯. एषा पञ्चवट्यां शूर्पणखा- આ વાક્ય કયા પ્રસંગમાં આવે છે ?

(A) ચિત્રદર્શન (B) શમ્બૂકવધ

(C) લવણાસુરત્રાસપ્રસંગ (D) તાપસી-વનદેવતાસંવાદ

૧૦. નીચેનામાંથી ઉત્તરરામચરિતના ટીકાકાર છે-

(A) પ્રસન્નરાઘવ (B) પ્રશાન્તરાઘવ

(C) ઉદાત્તરાઘવ (D) વીરરાઘવ

પ્ર- ૨ ઉત્તરરામચરિતમાં વ્યક્ત થતા કવિના જીવનદર્શન વિશે નોંધ લખો. (૧૫)

અથવા

પ્ર- ૨ ઉત્તરરામચરિતના પ્રેરણાસ્રોત વિશે સવિસ્તર ચર્ચા કરો. (૧૫)

પ્ર-૩ (અ) ગમે તે એક શ્લોકનો સમજૂતી સહિત ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો (૦૪)

१. इयं गेहे लक्ष्मीरियममृतवर्तिर्नयनयो-
रसावस्याः स्पर्शो वपुषि बहुलश्चन्दनरसः।
अयं कण्ठे बाहुः शिशिरमसृणो मौक्तिकसरः
किमस्या न प्रेयो यदि परमसह्यस्तु विरहः।।

२. प्रियप्राया वृत्तिर्विनयमधुरो वाचि नियमः
प्रकृत्या कल्याणी मतिरनवगीतः परिचयः।
पुरो वा पश्चाद्वा तदिदमविपर्यासितरसं
रहस्यं साधूनामनुपधि विशुद्धं विजयते।।

પ્ર- ૩ (બ) ગમે તે એક સંદર્ભ સમજાવો (૦૩)

૧. संतापकारिणो हि बन्धुजनविप्रयोगाभवन्ति।
૨. लोकोत्तराणां चेतांसि को हि विज्ञातुमर्हसि ।

પ્ર- ૩ (ક) ગમે તે એક વિશે નોંધ લખો (૦૮)

૧. ચિત્રદર્શનપ્રસંગની નાટ્યગત અગત્યતા.
૨. શંબૂકવધપ્રસંગ

પ્ર-૪ (અ) ગમે તે એક શ્લોકનો સમજૂતી સહિત ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો (૦૪)

૧. हा हा देवि स्फुटति हृदयं ध्वंसते देहबन्धः
शून्यं मन्ये जगदविरलज्वालमन्तर्ज्वलामि।
सीदन्नन्धे तमसि विधुरो मज्जतीवान्तरात्मा
विश्वङ्मोहः स्थगयति कथं मन्दभाग्यः करोमि।।

२. वृद्धास्ते न विचारणीयचरितास्तिष्ठन्तु किं वर्ण्यते
सुन्दस्त्रीमथनेऽप्यकुण्ठयशसो लोके महान्तो हि ते।
यानि त्रीण्यपराङ्मुखोन्यपि पदान्यासन्खरायोधने
यद्वा कौशलमिन्द्रसूनुनिधने तत्राप्यभिज्ञो जनः।।

પ્ર- ૪ (બ) ગમે તે એક સંદર્ભ સમજાવો (૦૩)

૧. जाने पुनः प्रत्यागतमिव जीवितं त्रैलोक्यस्य।
૨. वीराणां समयो हि दारुणरसः स्नेहक्रमं बाधते।

પ્ર- ૪ (ક) ગમે તે એક વિશે નોંધ લખો (૦૮)

૧. તમસા-મુરલા સંવાદ
૨. ચોથા અંકનું રસદર્શન

પ્ર-૫ (અ) ગમે તે એક શ્લોકનો સમજૂતી સહિત ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો (૦૪)

૧. शब्दं महापुरुषसंगदितं निशम्य
तद्गौरवात्समुपसंहृतसंप्रहार:।
शान्तो लव: प्रणत एव च चन्द्रकेतु:
कल्याणमस्तु सुतसंगमनेन राज्ञ:।।

२. घोरं लोके विततमयशो या च वह्नौ विशुद्धि-
र्लङ्काद्वीपे कथमिव जनस्तामिह शद्दधातु।
इक्ष्वाकूणां कुलधनमिदं यत्समाराधनीय:
कृत्स्नो लोकस्तदिह विषमे किं स वत्स: करोतु।।

પ્ર- ૫ (બ) ગમે તે એક સંદર્ભ સમજાવો (૦૩)

૧. अहह, तातजनकोऽपि दैवादत्रैवायात इति वज्रेणेव ताडितोऽस्मि मन्दभाग्य:।
२. लोकोत्तरेण सत्त्वेन प्रजापुण्यैश्च जीवति।

પ્ર- ૫ (ક) ગમે તે એક વિશે નોંધ લખો (૦૮)

૧. છઠ્ઠા અંકની વસ્તુસંકલના.
૨. નાટ્યકારે યોજેલ પૌરજનોના મનનું સમાધાન અને સ્વજનોનો સંયોગ.

9C

SEAT No.________

[52]

No. of Printed Pages: 02

Sardar Patel University

M. A. Examination IIIrd Semester (CBCS) Sanskrit

Friday Date: 03/11/2017 Time:02.00 p.m. to 05.00 p.m.

PA03C SAN06: Anubhashya of Vallabhacharya Adhyay-I (Niyat Sutras) & Shribhashya of Ramanujacharya (Para- 01 to 44)

Total Marks: 70

પ્ર-૧ બહુવિકલ્પીય પ્રશ્નો (બધા ફરજિયાત) (૧૦)

૧. નવધા ભક્તિમાં સમાવિષ્ટ નથી

(A) कीर્तनम्। (B) स्मरणम्।

(C) सख्यम्। (D) आत्मरतिः।

૨. અણુભાષ્ય પર રશ્મિ ટીકા કોણે રચી છે ?

(A) શ્રીગિરિધરજી (B) શ્રીગોપેશ્વરજી

(C) શ્રીમુરલીધરજી (D) શ્રીબાલકૃષ્ણજી

૩. શ્રીવલ્લભાચાર્યજી બ્રહ્મસૂત્રના કેટલાં સૂત્ર સ્વીકારે છે ?

(A) ૫૫૪ (B) ૫૪૫

(C) ૫૫૫ (D) ૫૫૬

૪. વલ્લભાચાર્યનો સિદ્ધાંત કયા નામે જાણીતો છે ?

(A) અચિન્ત્યભેદાભેદ (B) શુદ્ધાદ્વૈત

(C) કેવલાદ્વૈત (D) દ્વૈતાદ્વૈત

૫. બ્રહ્મની કારણકોટીમાં કેટલાં તત્ત્વો સમાવિષ્ટ છે ?

(A) ૧૧ (B) ૧૬

(C) ૨૫ (D) ૨૮

૬. નીચેનામાંથી આલવાર નથી.

(A) ગોદામા (B) સુદામા

(C) ભૂતયોગી (D) કુલશેખર

૭. સિદ્ધિત્રય નામનો ગ્રંથ કોણે રચ્યો છે ?

(A) રામાનુજાચાર્ય (B) શ્રીનાથમુનિ

(C) યામુનાચાર્ય (D) ત્રણેયમાંથી એકેય નહીં

૮. अत्र अयं अथ शब्द _______ भवति।

(A) मङ्गलार्थे। (B) अधिकारार्थे।

(C) पूर्वप्रकृतपेक्षार्थे। (D) आनन्तर्यार्थे।

૯. भिद्यते हृदयग्रन्थिः छिद्यन्ते सर्व संशयाः। આ શ્રુતિવાક્ય કયા ઉપનિષદ્નું છે ?

(A) મુંડક (B) બૃહદારણ્યક

(C) છાન્દોગ્ય (D) તૈત્તિરીય

૧૦. आनन्दो ब्रह्म। આ શ્રુતિવાક્ય કયા ઉપનિષદનું છે ?

(A) છાન્દોગ્ય (B) ઐતરેય

(C) કેન (D) તૈત્તિરીય

પ્ર- ૨ અણુભાષ્યનું દ્વિકર્તૃત્વ ચર્ચો. (૧૫)

અથવા

પ્ર- ૨ વેદાંત દર્શનમાં વલ્લભાચાર્યનું પ્રદાન ચર્ચો. (૧૫)

પ્ર- ૩ (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક ગદ્યખંડ સાનુવાદ સમજાવો (૦૬)

१. ननु पुरुषार्थानि शास्त्राणि। इदञ्च शास्त्रं मोक्षरूपपुरुषार्थसाधकम्। मोक्षश्चविद्यानिवृत्तिरुप इति युक्तम्। अविद्या चाज्ञानं ज्ञानेनैव नश्यति। ततो ज्ञानोपयोगित्वेन व्याख्यातव्ये वेदान्तेध्यारोपापवादव्यतिरेकेण व्याख्यानमयुक्तम्। अतो यथाकथञ्चिद् व्याख्यानेपि पुरुषार्थसिद्धैर्न कोऽपि दोष इति चेत्, न। पुरुषार्थस्य शास्त्रार्थस्य वा स्वरूपं शास्त्रैकसमधिगम्यं, न स्वबुद्धिपरिकल्पतम्।

२. भूमा भगवानेव। कुत: सम्प्रसादादध्युपदेशात्। सम्प्रसाद: सुषुप्ति: तस्मादधि आधिक्येनोपदेशात्। यद्यपि 'नान्यत् पश्यती'त्यादि समानं तथापि 'स एवाधस्तादि'त्यादिना तु ततोप्यधिकधर्मा उच्यन्ते। न हि सुषुप्ते: सर्वत्वादिधर्मा: सम्भवन्ति। आत्मशब्दश्च मुख्यतया परिगृहीतो भवति। भावशब्दस्यापि सर्वत्वाद् भगवति वृत्तिरदोष: तस्माद् भूमा भगवानेव।

પ્ર- ૩ (બ) જિજ્ઞાસા અધિકરણનો સાર આપો. (૦૯)

અથવા

પ્ર- ૩ (બ) દહરાધિકરણનો સાર આપો. (૦૯)

પ્ર- ૪ શ્રીસંપ્રદાય વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો (૧૫)

અથવા

પ્ર- ૪ રામાનુજાચાર્યનું વેદાંતમાં પ્રદાન વિશે નોંધ લખો (૧૫)

પ્ર- ૫ (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક ગદ્યખંડ સાનુવાદ સમજાવો (૦૬)

१. अत्रोच्यते- यदुक्तम् अविद्यानिवृत्तिरेव मोक्ष: सा च ब्रह्मविज्ञानादेव भवतीति, तदभ्युपगम्यते। अविद्यानिवृत्तये हि वेदान्तवाक्यैर्विधित्सितं ज्ञान किंरूपमिति विवेचनीयम्। किं वाक्याद्वाक्यार्थज्ञान-मात्रम्, उत तन्मूलमुपासनात्मकं ज्ञानमिति। न तावद्वाक्यजन्यं ज्ञानम्। तस्य विधानमन्तरेणापि वाक्यादेव सिद्धे:, तावन्मात्रेणाविद्यानिवृत्त्युपलब्धेश्च।

२. ननु च- रज्जुसर्पादौ रज्जुरियं न सर्प इत्यादिरज्ज्वाद्यधिष्ठानयाथार्थ्यज्ञानेन बाधितत्वात्सर्पादे-रपारमार्थ्यं न व्यावर्तमानत्वात्, रज्ज्वादेरपि पारमार्थ्यं नानुवर्तमानतया, किं त्वबाधितत्वात्, अत्र त्वाबाधितानां घटादीनां कथमपारमार्थ्यम्, उच्यते घटादौ दृष्टा व्यावृत्ति: सा किंरूपेति विवेचनीयम्-किं घटोऽस्तीत्यत्र पटाभाव:, सिद्धं तर्हि घटोऽस्तीत्यनेन पटादीनां बाधितत्त्वम्।

પ્ર- ૫ (બ) લઘુપૂર્વપક્ષની દલીલો આપો. (૦૯)

અથવા

પ્ર-૫ (બ) ધ્રુવાનુસ્મૃતિ વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો. (૦૯)

— X —

[137]

No. of Printed Pages: 02

Sardar Patel University

M. A. Examination IIIrd Semester (CBCS) Sanskrit

Tuesday Date: 07/11/2017 Time: 02.00 p.m. to 05.00 p.m.

PA03C SAN07: Veda: Rigved (Selected Suktas), Yajurveda (Shivasankalpa Suktam), Atharvaveda (Selected Suktas)

Total Marks: 70

પ્ર-૧ બહુવિકલ્પીય પ્રશ્નો (બધા ફરજિયાત) (૧૦)

૧. ઋગ્વેદમાં કુલ મંડલ છે-

(A) ૧૦ (B) ૧૧

(C) ૨૧ (D) ०७

૨. ઋગ્વેદમાં કુલ કેટલાં સૂક્તો છે?

(A) ૧૦૧૮ (B) ૧૦૨૮

(C) ૧૦૨૦ (D) ૧૦૦૮

૩. ______पादौ तु वेदस्य।

(A) व्याकरणं (B) शिक्षा

(C) कल्प: (D) छन्द:

૪. વિશ્વામિત્ર-નદીસંવાદસૂક્ત(ઋ.૩/૩૩)ના દેવતા છે-

(A) સવિતા (B) વિષ્ણુ

(C) ઇન્દ્ર (D) વરુણ

૫. ઉષસ્સૂક્ત(ઋ૫/૮૦)માં મંત્ર સંખ્યા કેટલી છે?

(A) ०६ (B) ०८

(C) ०૯ (D) ૧૩

૬. નીચેનામાંથી વેદત્રયીમાં સમાવેશ થતો નથી.

(A) ઋગ્વેદ (B) અથર્વવેદ

(C) સામવેદ (D) યજુર્વેદ

૭. મેધાજનનમ્ સૂક્તના ઋષિ કોણ છે?

(A) વામદેવ (B) અત્રિ

(C) અથર્વા (D) વસિષ્ઠ

૮. તન્મે મન:શિવસંકલ્પમસ્તુસૂક્તમાં કેટલા મંત્રો છે?

(A) ०૪ (B) ०७

(C) ०८ (D) ०६

૯. કાલસૂક્ત(અથર્વવેદ ૧૯/૫૩)ના ઋષિ જણાવો.

(A) ભૃગુ (B) અત્રિ

(C) વામદેવ (D) વિશ્વામિત્ર

૧૦. નીચેનામાંથી શુક્લયજુર્વેદના પ્રસિદ્ધ ભાષ્યકાર છે.

(A) તિલક (B) ઉવટ

(C) વેંકટમાધવ (D) દયાનંદસરસ્વતી

(P.T.O.)

(1)

પ્ર- ૨ ઋગ્વેદના ભાષ્યકારો વિશે નોંધ લખો. (૧૪)

અથવા

પ્ર-૨ ઋગ્વેદમાં નિરૂપિત વિજ્ઞાન વિશે નોંધ લખો. (૧૪)

પ્ર-૩ (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક ઋચાનો સટીપ્પણ અનુવાદ કરોઃ (૦૬)

૧. प्र शुन्ध्युवं वरुणाय प्रेष्ठां मतिं वसिष्ठ मीळहुषे भरस्व।
य ईमर्वाञ्चं करते यजत्रं सहस्रामघं वृषणं बृहन्तम्।। (ऋग्वेद, ७/८८/१)

२. कामस्तदग्रे समवर्तताधि मनसो रेत: प्रथमं यदासीत्।
सतो बन्धुमसति निरविन्दन् हृदि प्रतीष्या कवयो मनीषा।। (ऋग्वेद, १०/१२९/४)

પ્ર-૩ (બ) વિશ્વામિત્ર-નદીસૂક્ત (ઋ.૩/૩૩) વિશે નોંધ લખો. (૧૨)

અથવા

પ્ર-૩ (બ) સોમ દેવતા વિશે નોંધ લખો. (૧૨)

પ્ર-૪ (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક ઋચાનો સટીપ્પણ અનુવાદ કરોઃ (૦૬)

૧. पुनरेहि वाचस्पते देवेन मनसा सह।
वसोष्पते नि रमय मध्येवास्तु मयि श्रुतम्।।(अथर्ववेद, १/१/२)

२. यस्मिन्नृच: साम यजूंषि यस्मिन्प्रतिष्ठिता रथानाभाविवारा:।
यस्मिंश्चित्त सर्वमोतं प्रजानां तन्मे मन: शिवसङ्कल्पमस्तु।। (वा.सं. अ. ३४/५)

પ્ર-૪ (બ) વેદ શબ્દનો અર્થ જણાવી યજુર્વેદનો પરિચય આપો. (૧૨)

અથવા

પ્ર-૪ (બ) અથર્વવેદકાલીન સમાજ વિશે ચર્ચા કરો. (૧૨)

પ્ર-૫ નીચેનામાંથી ગમે તે એક વિશે નોંધ લખો (૧૦)

૧. શાલાનિર્માણમ્.

૨. કાલસૂક્ત વિશે નોંધ લખો.

-x-

2

SC

(163)

Seat No.: ____________ No. of Printed Pages: 2

Sardar Patel University

M.A. Examination 3rd Semester (CBCS) Sanskrit

Thursday, Date: **09-11-2017**, Time: **02:00 p.m.** To **05:00 p.m.**

PA03ESAN03 : **Sahityashastra Dhvanyaloka of Anandavardhanan** (Partham Uddyota) & Vakrokttijivitam of Kuntak (Pratham Unnmesha)

Total Marks: 70

પ્ર-૧ નીચેનામાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો. (૧૦)

(૧) ધ્વન્યાલોકનો ટીકાગ્રંથ છે –
(A) અભિનવ ભારતી (B) સહૃદયદર્પણ (C) લોચન (D) પ્રદીપ

(૨) પ્રથમ ઉદ્યોતની કારિકાઓની સંખ્યા કેટલી ?
(A) ૧૯ (B) ૧૭ (C) ૧૫ (D) ૧૩

(૩) 'भाक्तमाहुस्तमन्ये' એ પંક્તિ નીચેનામાંથી કોને લાગુ પડે છે?
(A) અભાવવાદીઓને (B) લક્ષણાવાદીઓને
(C) અનિર્વચનીયવાદીઓને (D) વ્યંજનાવાદીઓને

(૪) ધ્વનિ – અભાવવાદીઓના કેટલા વિકલ્પો સંભવે છે?
(A) ૭ (B) ૫ (C) ૯ (D) ૩

(૫) प्रथमे हि विद्वांसः _______
(A) नैयायिकाः (B) मीमांसकाः (C) साहित्यिकाः (D) वैयाकरणाः

(૬) વક્રોક્તિજીવિતમાં ઉન્મેષોની સંખ્યા છે –
(A) ચાર (B) પાંચ (C) છ (D) સાત

(૭) કુન્તકના મતે કેવળ અલંકાર છે –
(A) સ્વભાવોક્તિ (B) સમાસોક્તિ (C) વક્રોક્તિ (D) રસોક્તિ

(૮) કુન્તકના મતે કાવ્યગુણોમાં જેની ગણના નથી તે –
(A) માધુર્ય (B) પ્રસાદ (C) ઓજ (D) લાવણ્ય

(૯) વક્રોક્તિજીવિતમાં 'રીતિ' ને બદલે ક્યું નામકરણ છે ?
(A) શૈલી (B) માર્ગ (C) સંઘટના (D) વૃત્તિ

(૧૦) વક્રતાનો પ્રકાર નથી –
(A) વર્ણવિન્યાસવક્રતા (B) પદપૂર્વાર્ધવક્રતા
(C) पदवक्रता (D) वाक्यवक्रता

પ્ર-૨ 'ધ્વન્યાલોક' એ ધ્વનિ સિદ્ધાન્તને રજૂ કરતો ગ્રંથ છે. – આ વિધાનની સાર્થકતા ચર્ચો. (૧૫)

અથવા

આનંદવર્ધનના જીવન, સમય અને કર્તૃત્વ વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો.

પ્ર-૩ (અ) ગમે તે એક કારિકા સાનુવાદ સમજાવો. (૦૫)

(૧) काव्यस्यात्मा स एवार्थस्तथा चादिकवेः पुरा।
क्रौञ्चद्वन्द्ववियोगोत्थः शोकः श्लोकत्वमागतः।।

(PTO)

(૨) यत्रार्थ: शब्दो वा तमर्थमुपसर्जनीकृतस्वार्थौ।
व्यङ्क्त: काव्यविशेष: स ध्वनिरिति सूरिभि: कथित:।।

(બ) ગમે તે એક વિશે નોંધ લખો. (૧૦)

(૧) અભાવવાદીઓનો મત અને તેનું ખંડન

(૨) પ્રતીયમાન અને વાચ્ય વચ્ચેનો ભેદ

પ્ર-૪ કુન્તકના જીવન, સમય અને ગ્રંથ પરિચય વિશે ચર્ચા કરો. (૧૫)

અથવા

વક્રોક્તિ સિદ્ધાન્તની ચર્ચા કરી સાહિત્યશાસ્ત્રમાં કુન્તકના પ્રદાનની ચર્ચા કરો.

પ્ર-૫ (અ) **ગમે તે એક કારિકા સાનુવાદ સમજાવો.** (૦૫)

(૧) शब्दार्थौ सहितौ वक्रकविव्यापारशालिनि।
बन्धे व्यवस्थितौ काव्यं तद्विदाह्लादकारिणि।।

(૨) कविव्यापारवक्रत्वप्रकारा: सम्भवन्ति षट्।
प्रत्येकं बहवो भेदास्तेषां विच्छित्तिशोभिन:।।

(બ) ગમે તે એક વિશે નોંધ લખો. (૧૦)

(૧) કુન્તકના મતે काव्यप्रयोजनम्

(૨) કુન્તકના મતે काव्यमार्गा:

***

— x —

(2)

[158] SEAT No.________ No. of Printed Pages: 02

Sardar Patel University

M. A. Examination IIIrd Semester (CBCS) Sanskrit

Saturday Date: 11/11/2017 Time: 02.00 p.m. to 05.00 p.m.

PA03E SAN04: Vakyapadiya of Bhartruhari (Brahmakanda)

Total Marks: 70

પ્ર-૧ બહુવિકલ્પીય પ્રશ્નો (બધા ફરજિયાત) (૧૦)

૧. વાક્યપદીયના પ્રથમકાંડમાં કુલ કેટલી કારિકાઓ છે ?

(A) ૨૮૩ (B) ૧૮૩

(C) ૧૯૮ (D) ૧૭૬

૨. વાક્યપદીય પર અંબાકર્ત્રી ટીકાના રચયિતા કોણ છે ?

(A) પંડિત રઘુનાથ શિરોમણિ (B) પંડિત યદુનાથ

(C) પંડિત રઘુનાથ શાસ્ત્રી (D) પંડિત રઘુનાથ વાજપેયી

૩. तद् व्याकरणं आगम्य परं _____ गम्यते।

(A) ज्ञानमधि। (B) विद्यामधि।

(C) प्रमाणमधि। (D) ब्रह्माधि।

૪. સાધુ શબ્દના પ્રયોગથી શાની પ્રાપ્તિ થાય છે ?

(A) ધનની (B) ધર્મની

(C) વિદ્યાની (D) યશની

૫. વૈયાકરણોના મતે શબ્દ કેવો છે ?

(A) નિત્ય (B) અનિત્ય

(C) અનિત્યાનિત્ય (D) નિત્યાનિત્ય

૬. વાક્યપદીયના તૃતીયકાંડનું નામ આપો.

(A) બ્રહ્મકાંડ (B) પ્રકીર્ણકકાંડ

(C) વાક્યકાંડ (D) ત્રણેયમાંથી એકેય નહીં

૭. जन्मादयो विकाराः ____ भावभेदस्य योनयः।

(A) पञ्च। (B) द्वादशः।

(C) एकादशः। (D) षड्।

૮. 'સંધ્યોપાસના' કરવી જોઈએ એ કેવા પ્રયોજનવાળી સ્મૃતિ છે ?

(A) દૃષ્ટપ્રયોજન (B) અદૃષ્ટપ્રયોજન

(C) દૃષ્ટાદૃષ્ટપ્રયોજનવાન્ (D) ત્રણમાંથી એકેય નહીં

૯. अतीतानागतज्ञानं ____ न विशिष्यते।

(A) अनुमानम्। (B) आगमात्।

(C) प्रत्यक्षात्। (D) उपमानात्।

૧૦. વાણીના કેટલાં પ્રકાર છે ?

(A) ચાર (B) બે

(C) સાત (D) આઠ

(P.T.O)

પ્ર- ૨ વાક્યપદીય ગ્રન્થનો પરિચય આપી તેના ટીકા સાહિત્ય વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો. (૧૫)

અથવા

પ્ર-૨ ભાષાવિજ્ઞાનના ક્ષેત્રમાં વાક્યપદીયનું મહત્ત્વ સ્પષ્ટ કરો (૧૫)

પ્ર-૩ (અ) નીચેનામાંથી એક કારિકા અનુવાદ સહિત સમજાવો: (૦૭)

૧. प्राप्त्युपायोऽनुकारश्च तस्य वेदो महर्षिभिः।
एकोऽप्यनेकवर्त्मेव समाम्नातः पृथक्पृथक्।।

२. न चागमादृते धर्मस्तर्केण व्यवतिष्ठते।
ऋषीणामपि यज्ज्ञानं तदप्यागमपूर्वकम्।।

પ્ર-૩ (બ) નીચેનામાંથી એક વિશે નોંધ લખો. (૦૮)

૧. વ્યાકરણસ્મૃતિની ભર્તૃહરિએ કરેલી પ્રશંસા.
૨. અપોદ્ધારપદાર્થ-સ્થિતિ-લક્ષણપદાર્થ વિશે નોંધ લખો.

પ્ર-૪ (અ) નીચેનામાંથી એક કારિકા અનુવાદ સહિત સમજાવો: (૦૭)

१. आण्डभावमिापन्नो यः क्रतुः शब्दसंज्ञकः।
वृत्तिस्तस्य क्रियारूपा भागशो भजते क्रमम्।।

२. ग्रहणग्राह्ययोः सिद्धा योग्यता नियता यथा।
व्यङ्ग्यव्यञ्जकभावेऽपि तथैव स्फोटनादयोः।।

પ્ર-૪ (બ) નીચેનામાંથી એક વિશે નોંધ લખો. (૦૮)

૧. શબ્દની બે શક્તિઓ વિશે નોંધ લખો.
૨. પ્રાકૃતધ્વનિ અને વૈકૃતધ્વનિ.

પ્ર-૫ (અ) નીચેનામાંથી એક કારિકા અનુવાદ સહિત સમજાવો: (૦૭)

१. प्रकाशकानां भेदांश्च प्रकाश्योऽर्थोऽनुवर्तते।
तैलोदकादिभेदे तत्प्रत्यक्षं प्रतिबिम्बके।।

२. आद्यः करणविन्यासः प्राणस्योर्ध्वं समीरणम्।
स्थानानामभिघातश्च न विना शब्दभावनाम्।।

પ્ર-૫ (બ) નીચેનામાંથી એક વિશે નોંધ લખો. (૦૮)

૧. નાદ અને સ્ફોટનું સ્વરૂપ ચર્ચો.
૨. સ્ફોટના પ્રકાર સવિસ્તર ચર્ચો.

-o-

—x—

(91) SEAT No.________ No.of Printed Pages: 02

( ) SARDAR PATEL UNIVERSITY

M.A. Semester-III(CBCS)Examination

Tuesday Date-14.11.2017

Session:Evening Time:02.00 P.M.TO 05.00 P.M.

Subject:Sanskrit

Subject Code: PA03SSAN03

Subject Title: Puranvimarsh of Baladev Upadhyay & Meghadutam(Purvamegh -Shloka-21-40)

Total Marks:70

પ્રશ્ન-૧ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. (૧૦)

(૧) આચાર્ય બલદેવ ઉપાધ્યાયરચિત 'પુરાણવિમર્શ' કેટલા પરિચ્છેદોમાં નિબદ્ધ છે?

(અ) ૧૩(બ) ૧૧ (ક) ૧૨ (ડ) ૧૦

(૨) 'પાશુપતયોગ'નું નિરૂપણ કયા પુરાણની મહત્વની વિશેષતા છે?

(અ) શિવપુરાણ (બ) વાયુપુરાણ (ક) વિષ્ણુંપુરાણ (ડ) કૂર્મપુરાણ

(૩) શ્લોકસંખ્યાની દૃષ્ટિએ સૌથી મોટું પુરાણ કયું છે?

(અ) સ્કન્દપુરાણ (બ) શ્રીમદ્ભાગવતપુરાણ (ક) કૂર્મપુરાણ (ડ) મત્સ્યપુરાણ

(૪) પુરાણો અનુસાર મન્વન્તરોની સંખ્યા કેટલી છે?

(અ) ૧૩(બં) ૧૪ (ક) ૧૨ (ડ) ૧૧

(૫) સમસ્ત ભારતીય વિદ્યાઓના વિશ્વકોશ તરીકે કયું પુરાણ પ્રખ્યાત છે?

(અ) શિવપુરાણ (બ) માર્કણ્ડેયપુરાણ (ક) શ્રીમદ્ભાગવતપુરાણ (ડ) અગ્નિપુરાણ

(૬) દશાર્ણપ્રદેશની રાજધાની કયા નામે ઓળખાતી હતી ?

(અ) વિદિશા (બ) કુરુક્ષેત્ર (ક) અવંતી(ડ) માલવા

(૭) યક્ષ મેઘને કઈ નાયિકાઓને માર્ગ બતાવવાનું કહે છે?

(અ) પ્રોષિતભતૃકા(બ) અભિસારિકા(ક) વિપ્રલબ્ધા(ડ) સ્વાધીનપતિકા

(૮)शिप्रावात: प्रियतम इव प्रार्थनाचाटुकार:। આ પંક્તિમાં કયો અલંકાર છે?

(અ) ઉત્પ્રેક્ષા (બ) રૂપક (ક) ઉપમા (ડ) અર્થાન્તરન્યાસ

(૯) યક્ષ મેઘને કઈ નદીનું જલપાન કરવા કહે છે?

(અ) નિર્વિન્ધ્યા(બ) સરયૂ (ક) વેત્રવતી(ડ) ક્ષિપ્રા

(૧૦)મેઘ કયા દેવની સન્ધ્યાપૂજામાં ઢોલની ગરજ સારી શકશે?

(અ) શિવ (બ) બ્રહ્મા (ક) વિષ્ણુ (ડ) ગણેશ

(Contd..........

(P.T.O)

પ્રશ્ન-૨ પુરાણોની સંખ્યા જણાવી પ્રમુખ પુરાણોનો પરિચય આપો. (૧૫)

અથવા

પ્રશ્ન-૨ પુરાણોમાં નિરુપિત સૃષ્ટિપ્રક્રિયા સવિસ્તર ચર્ચો.

પ્રશ્ન-૩ પુરાણનાં પાંચ લક્ષણો સવિસ્તર સમજાવો. (૧૫)

અથવા

પ્રશ્ન-૩ પુરાણોમાં નિરુપિત અવતારવાદ સવિસ્તર ચર્ચો.

પ્રશ્ન-૪ નીચેનામાંથી કોઈપણ એક શ્લોક મલ્લિનાથની ટીકા મુજબ સંસ્કૃતભાષામાં સમજાવો. (૧૫)

(१) उत्पश्यामि द्रुतमपि सखे मत्प्रियार्थं यियासोः
कालक्षेपं ककुभसुरभौ पर्वते पर्वते ते ।
शुक्लापाङ्गैः सजलनयनैः स्वागतीकृत्यकेकाः
प्रत्युद्यातः कथमपि भवान्गन्तुमाशु व्यवस्येत्॥

(२) वेणीभूतप्रतनुसलिलाऽसावतीतस्य सिन्धुः
पाण्डुच्छाया तटरुहतरुभ्रंशिभिर्जीर्णपर्णैः।
सौभाग्यं ते सुभग ! विरहावस्थाया व्यञ्जयन्ती
कार्श्यं येन त्यजति विधिना स त्वयैवोपपाद्यः॥

પ્રશ્ન-૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ એક શ્લોક મલ્લિનાથની ટીકા મુજબ સંસ્કૃતભાષામાં સમજાવો. (૧૫)

(१) जालोद्गीर्णैरुपचितवपुःकेशसंस्कारधूपै-
र्बन्धुप्रीत्या भवनशिखिभिर्दत्तनृत्योपहारः।
हर्म्येष्वस्याःकुसुमसुरभिष्वध्वखेदं नयेथा
लक्ष्मीं पश्यंल्ललितवनितापादरागाङ्कितेषु॥

(२) तस्मिन्कालेनयनसलिलं योषितां खण्डितानां
शान्तिं नेयं प्रणयिभिरतो वर्त्म भानोस्त्यजाशु ।
प्रालेयास्रं कमलवदनात्सोऽपि हर्तुं नलिन्याः
प्रत्यावृत्तस्त्वयि कररुधि स्यादनल्पाभ्यसूयः॥

— X —

(2)